บทที่ 2

ความรู้และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเชื่อมเหล็กกล้าไร้สนิม

ปัจจุบันวิธีการเชื่อมส่วนใหญ่ที่ใช้กับเหล็กกล้าไร้สนิมก็คือ การเชื่อมไฟฟ้า การเชื่อมมิก (Metal Inert Gas) และการเชื่อมทิก (Tungsten Inert Gas) นอกจากนี้แล้วยังมีวิธีการเชื่อมแบบอื่น ซึ่งบางครั้งก็นำมาใช้เชื่อมเหล็กกล้าไร้สนิมเหมือนกัน เช่น การเชื่อมแบบซัมเมอร์จอาร์ค การเชื่อมแบบลำแสงอิเล็กตรอน (Electron Beam Welding) และการเชื่อมแบบตัวต้านทาน (Resistance Welding) เป็นต้น

ความสามารถในการเชื่อมของเหล็กกล้าไร้สนิมสามารถแบ่งตามชนิดของเหล็กกล้าไร้สนิมได้ ดังนี้

(1) เหล็กกล้าไร้สนิมชนิดมาร์เทนซิติก ในการเชื่อมความร้อนเกิดขึ้นที่รอยเชื่อมอย่างรวดเร็ว และรอยเชื่อมก็เย็นตัวรวดเร็วด้วย ทำให้โครงสร้างบริเวณรอยเชื่อมของเหล็กกล้าไร้สนิมชนิดนี้เป็นมาร์เตนไซท์ ซึ่งโครงสร้างเช่นนี้เปราะ และรอยเชื่อมจึงแตกง่าย นั่นคือความสามารถในการเชื่อมของเหล็กกล้าไร้สนิมไม่ดี

(2) เหล็กกล้าไร้สนิมชนิดเฟอร์ริติค บริเวณกระทบร้อน (Heat Affected Zone : HAZ) ของรอยเชื่อมจะไม่แข็ง แต่เกรนในบริเวณนี้หยาบมาก ซึ่งเป็นผลให้ความสามารถในช่วงการยืดตัว (Ductility) และความเหนียว (Toughness) ลดต่ำลง เมื่อรอยเชื่อมค่อย ๆ เย็นตัวผ่านช่วงอุณหภูมิ 600 องศาเซลเซียส ถึง 700 องศาเซลเซียส รอยเชื่อมจะเปราะมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อุณหภูมิ 475 องศาเซลเซียส ดังนั้นการเปราะในลักษณะเช่นนี้จึงเรียกว่า การเปราะที่อุณหภูมิ 475 องศาเซลเซียส

(3) เหล็กกล้าไร้สนิมชนิดออสเตนิติค ความสามารถในการเชื่อมของเหล็กชนิดนี้ดีกว่าสองชนิดแรกที่กล่าวมาแต่ปัญหาของการเชื่อมเหล็กกล้าชนิดนี้คือในขณะที่เหล็กกล้าค่อย ๆ เย็นตัวจากอุณหภูมิ 680 องศาเซลเซียส ถึง 480 องศาเซลเซียส ภายหลังการเชื่อมนั้นคาร์บอนและโครเมียมในโครงสร้างออสเตไนท์จะรวมตัวกันเกิดเป็นสารประกอบโครเมียมคาร์ไบด์ตกตะกอนที่ขอบเกรน การตกตะกอนของโครเมียมคาร์ไบด์เช่นนี้จะเกิดขึ้นได้ดีที่อุณหภูมิ 650 องศาเซลเซียส ปรากฏการณ์

ดังกล่าวเรียกว่า เวลด์ ดีเค ซึ่งทำให้คุณสมบัติในการต้านทานการกัดกร่อนและคุณสมบัติทางกลของเหล็กกล้าไร้สนิมลดลง

2.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้งานของนิโอดิเมียมแย็กเลเซอร์

เราสามารถรู้ว่าเลเซอร์ถูกใช้อย่างไรได้ดีขึ้นโดยแบ่งเลเซอร์ออกเป็น 3 ชนิด คือ ของแข็ง ของเหลว และก๊าซ โดยส่วนใหญ่ใช้เลเซอร์เป็นหลอดไฟนำทางในกระบวนการบอกรายละเอียด เช่น การอ่านหนังสือ การเขียน และการส่งสัญลักษณ์ พลังงานของเลเซอร์สามารถใช้ในการเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ เช่น จากการใช้แต้มสัญลักษณ์บนชิ้นส่วนไปจนถึงการเชื่อมเหล็กกล้าแผ่นหนา ๆ

นิโอดิเมียมแย็กเลเซอร์ชนิดของแข็ง โดยมีตัวกลางเป็นผลึกของ Yttrium-aluminium garnet ($Y_3Al_5O_{12}$) หรือเรียกย่อ ๆ ว่า YAG ส่วน impurity คือ Nd^{3+} ซึ่งจะถูกกระตุ้นเข้าไปประมาณ 1% โดยน้ำหนัก โดยทั่วไปนีโอดิเมียมแย็กเลเซอร์มีกำลังเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 3 – 1,000 วัตต์ สามารถให้แสงได้ทั้งแบบพัลส์ (pulse) และแบบต่อเนื่อง (continuous) ขึ้นอยู่กับว่าแหล่งกระตุ้นที่ใช้เป็นแบบหลอดไฟแฟลชหรือหลอดไฟอาร์ค

เลเซอร์ชนิดนี้มีความยาวคลื่น 1064 นาโนเมตร อยู่ในย่านอินฟราเรดแต่นิยมใช้ควบคู่กับผลึกอันดับสองที่เข้าคู่กัน เช่น KTP (Potassium Tetranyl Phosphate) ทำให้ได้ความยาวคลื่น 532 นาโนเมตร เป็นแสงสีเขียวออกมาได้ เนื่องจากเลเซอร์ชนิดนี้สามารถทำให้เกิดค่ากำลังสูงสุดถึง 2,000 วัตต์ ได้ในระบบเลเซอร์ที่มีค่ากำลังเฉลี่ย 3 วัตต์ เท่านั้นจึงทำให้ระบบเลเซอร์นี้มีขนาดเล็กสามารถนำไปทำการเจาะ ตัด หรือแกะสลักวัสดุที่มีความแข็งสูง วัสดุจำพวกโลหะ หรือวัสดุ เช่น แก้ว เซรามิก หรืออัญญมณี ได้เป็นอย่างดี

ระบบนิโอดีเมียมแย็กเลเซอร์ส่วนใหญ่ที่ใช้ในงานอุตสาหกรรมเป็นแบบใช้หลอดไฟแฟลช หรือหลอดไฟอาร์ค เป็นแหล่งกระตุ้นซึ่งระบบนี้มีการสิ้นเปลืองพลังงานมาก เนื่องจากพลังงานทั้งหมดที่ใส่ให้แก่หลอดอาร์คจะมีเพียง 4 – 7% เท่านั้นที่ถูกนำไปใช้ในการกระตุ้น ส่วนที่เหลือคือความร้อนซึ่งจะต้องถูกระบายทิ้งออกไป

ในปัจจุบันมีการพัฒนาเลเซอร์ไดโอดให้มีประสิทธิภาพสูงและมีราคาที่ถูกลงมาก จึงได้นำเอาเลเซอร์ไดโอดมาใช้เป็นแหล่งกระตุ้นแทนที่หลอดไฟอาร์คชนิดเดิม ทำให้ระบบมีประสิทธิภาพสูงขึ้นถึง 50 – 70% ของประสิทธิภาพรวม โดยที่ระบบเดิมมีค่าเพียง 2 – 3% เท่านั้น ระบบจึงมีขนาดเล็กลงมาก และมีอุปกรณ์ระบายความร้อนที่มีขนาดเล็กด้วย ทำให้ค่าใช้จ่ายในการทำงานลดลงมาก

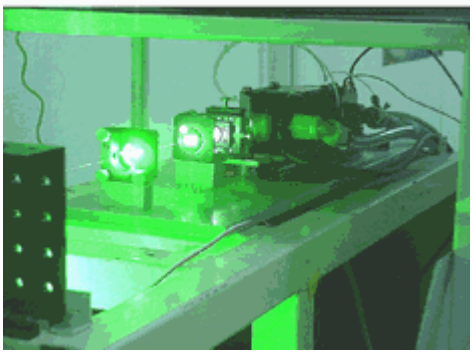

ภาพที่ 2.1 แสงสีเขียวของนิโอดิเมียมแย็กเลเซอร์
(ที่มา : ข้อมูลจากทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี)

2.3 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเหล็กกล้าไร้สนิม

เหล็กทั่ว ๆ ไปจะเกิดสนิมได้ง่ายในบรรยากาศที่มีความชื้นและการเกิดสนิมจะเกิดต่อ ๆ ไปไม่มีการหยุด กล่าวคือ สนิมจะเกิดหนาขึ้นเรื่อย ๆ ยิ่งถ้าเหล็กอยู่ในน้ำก็จะยิ่งเป็นสนิมหรือผุกร่อนได้ง่ายขึ้น เนื่องจากการเกิดปฏิกิริยาไฟฟ้าเคมีเพราะเหล็กมีความเป็นขั้วบวกสูง

เมื่อผสมธาตุโครเมียมในเหล็กให้มีปริมาณสูงๆ เหล็กจะมีคุณสมบัติต้านทานต่อการเกิดสนิมได้มากขึ้น จนกระทั่งไม่เกิดสนิมแม้จะอยู่ในน้ำหรือในสารละลายที่เป็นกรดเจือจาง กล่าวได้ว่าเหล็กผสมโครเมียมมีคุณสมบัติความเป็นขั้วบวกลดลงหรือมีความเป็นขั้วลบเพิ่มขึ้น เหล็กที่มีคุณสมบัติดังกล่าวนี้จะเรียกว่า เหล็กกล้าไร้สนิม

เหล็กกล้าไร้สนิมมีหลายประเภท ขึ้นอยู่กับปริมาณโครเมียมและขึ้นอยู่กับโครงสร้าง ซึ่งสามารถแยกประเภทของ เหล็กกล้าไร้สนิม โดยอาศัยลักษณะแตกต่างของโครงสร้างออกเป็น 3 ประเภท คือ

(1) เหล็ก เฟอร์ริติค สเตนเลส

(2) เหล็ก มาร์เทนซิติค สเตนเลส

(3) เหล็ก ออสเตนนิติค สเตนเลส

ซึ่งในที่นี้จะเน้นในส่วนของเหล็กกล้าไร้สนิมประเภทที่ 1 คือ เหล็ก เฟอร์ริติค สเตนเลส เนื่องจากชิ้นงานที่ใช้ในการทดลองเป็นเหล็กประเภทนี้

เหล็กเฟอร์ริติคสเตนเลส (Ferritic Stainless Steel) เป็นเหล็กที่มีโครงสร้างเป็นเฟอร์ไรท์ และเป็นเหล็กที่ผสมโครเมียมอยู่ระหว่าง 15-16% เหล็กกล้าไร้สนิมกลุ่มนี้จะมีโครงสร้าง

จุลภาคเป็นเฟอร์ไรต์และมีคุณสมบัติที่แม่เหล็กสามารถดูดติดได้ มีค่าความต้านทานแรงดึงที่จุดคราก (Yield strength) และค่าความต้านทานแรงดึง (Tensile strength) ปานกลาง มีค่าความยืด (Elongation) สูง เช่น เกรด 430 และ 409 เหล็กกล้าไร้สนิมชนิดเฟอร์ริติกมีราคาถูกกว่าเมื่อเทียบกับกลุ่มออสเตนนิติก แต่อาจพบปัญหาเรื่องเกรนหยาบ (Grain coarsening) และสูญเสียความแกร่ง (Toughness) หลังการเชื่อม ก่อนที่จะอธิบายถึงคุณสมบัติของเหล็กชนิดนี้ จำเป็นต้องกล่าวถึงบทบาทของโครเมียมในเหล็กเสียก่อน การศึกษาจะอาศัยแผ่นภาพสมดุลของเหล็กกับโครเมียมและ pseudo-binary diagram ของ Fe-Cr-C

จากแผ่นภาพสมดุล Fe-Cr จะพบว่าโครเมียมเป็นธาตุที่ช่วยในการขยายพื้นที่ของ α และลดอาณาเขตของ γ ให้แคบลง โดยจะปิด γ - loop ที่ปริมาณโครเมียม 12-13% โดยมีพื้นที่ของ $\alpha + \gamma$ ล้อมรอบอยู่ เมื่อปริมาณของโครเมียมเพิ่มขึ้นจนถึงประมาณ 45% จะพบเฟส σ ที่อุณหภูมิต่ำประมาณ 820 องศาเซลเซียส ลงมา โดยจะเกิดพื้นที่ของ σ และมีพื้นที่ของเฟส $\alpha + \sigma$ ล้อมรอบอยู่และขยายกว้างขึ้นเมื่ออุณหภูมิลดลง ดูภาพที่ 2.2 ประกอบ

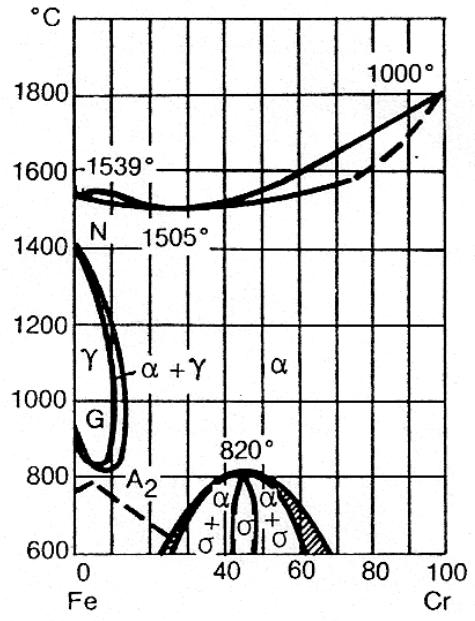

ภาพที่ 2.2 แผ่นภาพสมดุล Fe-Cr

เฟส σ มีส่วนสำคัญมากในการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของเหล็กได้ เพราะ σ มีคุณสมบัติแข็ง เปราะและสามารถตกผลึก (precipitation) ได้ง่ายที่อุณหภูมิต่ำ ถึงแม้ว่าจะมีโครเมียมไม่ถึง 45% เพียงแค่ 20% ถ้าเผาเหล็กอยู่ในช่วงอุณหภูมิ 650 – 800 องศาเซลเซียส จะ

เกิดปฏิกิริยา $\alpha \rightarrow \alpha + \sigma$ แต่อัตราการเกิด σ ช้ามาก ถ้าเหล็กดึงรีด หรือตีขึ้นรูปมาก่อน การเกิด σ จะมีอัตราการตกผลึกเร็วขึ้น ซึ่งเมื่อเกิด σ ขึ้นแล้วเหล็กจะมีความแข็งเพิ่มขึ้น แต่คุณสมบัติทาง ductility จะลดลงอย่างรวดเร็ว

การศึกษาจากแผ่นภาพ pseudo-binary diagram ของ Fe-Cr-C โดยศึกษาเปรียบเทียบตามปริมาณของโครเมียมในเหล็ก 6 12 และ 18% จะเห็นได้ชัดเจนว่า เมื่อมีคาร์บอนผสมอยู่ด้วยในเหล็ก เฟส γ จะถูกจำกัดพื้นที่แคบลงเมื่อปริมาณโครเมียมเพิ่มขึ้น และปริมาณคาร์บอนที่สามารถจะละลายได้มากที่สุดใน γ ก็จะลดลงโดยลำดับ เช่น เหล็ก 18% Cr พื้นที่ของ γ จะถูกลดแคบลงโดยการลดปริมาณคาร์บอนใน γ ทางด้านขวาและถูกลดอาณาเขตด้วยพื้นที่ γ + σ ทางด้านซ้ายมือ ดูภาพที่ 2.3 ประกอบ

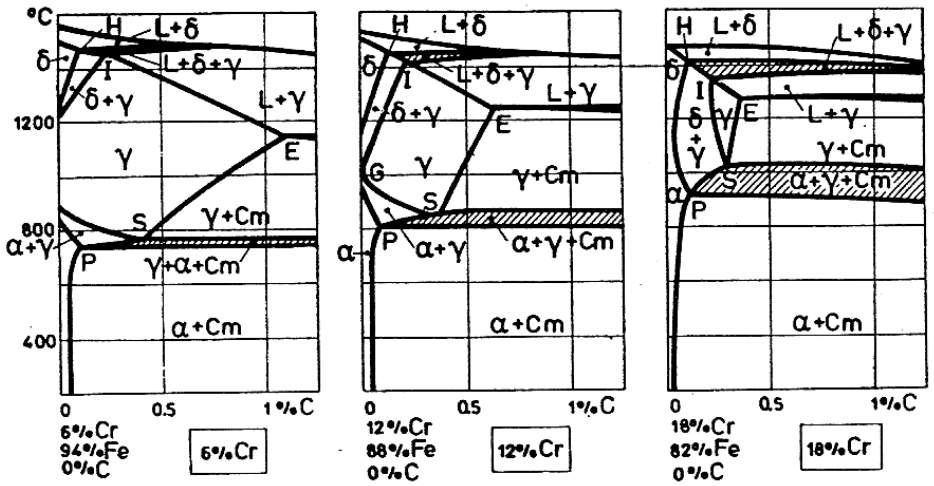

ภาพที่ 2.3 จากแผ่นภาพ pseudo-binary diagram ของ Fe-Cr-C

นอกจากนี้เมื่อเหล็กมีคาร์บอนสูงตั้งแต่ 0.4% จะปรากฏมีโครเมียมคาร์ไบด์เกิดขึ้นและมีเสถียรภาพสูงจนถึงจุดหลอมเหลว ดังนั้น ในเหล็กที่มีทั้งโครเมียมและคาร์บอนสูงจะเผาเหล็กให้เป็นออสเตนไนท์ โดยสมบูรณ์จะทำได้ยากมาก

เหล็ก เฟอร์ริติค สเตนเลส แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

(1) เหล็ก เฟอร์ริติค สเตนเลสคาร์บอนต่ำ จะผสมโครเมียม 15-18% และมีคาร์บอนไม่เกิน 0.12% โครงสร้างจะเป็นเฟอร์ไรท์ไม่สามารถทำการรักษาด้วยความร้อนเพื่อเพิ่มความแข็งได้ การที่กำหนดปริมาณคาร์บอนไว้ให้ต่ำไม่เกิน 0.12% เพราะไม่ต้องการให้เกิดการรวมตัวระหว่างคาร์บอนกับโครเมียม ซึ่งจะไปทำให้คุณสมบัติทางด้านทนต่อการกัดกร่อนลดลง เพื่อที่จะให้ได้

เฟอร์ไรท์อย่างสมบูรณ์จะเผาเหล็กที่อุณหภูมิประมาณ 1000 องศาเซลเซียส เพื่อให้คาร์ไบด์ที่มีอยู่สลายตัวหมด จากนั้นจึงทำการ quench ในน้ำ การใช้งานจะต้องระมัดระวังไม่ให้อยู่ในช่วง 550 - 700 องศาเซลเซียส เพราะอาจทำให้เกิดเฟส σ ขึ้นมาได้ซึ่งจะทำให้เหล็กเสียคุณสมบัติความเหนียว

ในการเชื่อมเหล็กเฟอร์ริติค สเตนเลส อาจจะเกิดโครงสร้างมาเทนไซท์ขึ้นได้ตรงบริเวณรอยเชื่อม ซึ่งจะทำให้เกิดการแตกร้าวขึ้นได้ขณะใช้งาน (ถ้าเหล็กมีปริมาณคาร์บอนต่ำมาก ๆ อาจจะไม่เกิดมาเทนไซท์) ปกติในการเชื่อมจะพยายามใช้เหล็กกล้าไร้สนิมที่มีปริมาณคาร์บอนต่ำกว่า 0.03%

คุณสมบัติของเหล็ก เฟอร์ริติค สเตนเลส จะสามารถทนต่อการเป็นสนิมได้ดี ในบรรยากาศทั่ว ๆ ไป ยกเว้นในน้ำทะเลและในบรรยากาศอุตสาหกรรมบางประเภท โดยเฉพาะที่เป็นกรด สามารถทนต่อกรดไนตริคได้ทุกความเข้มข้นจนถึงอุณหภูมิ 60-70 องศาเซลเซียส ทนกรดฟอสฟอรัสได้เฉพาะกรดเจือจางและที่อุณหภูมิต่ำ ทนกรดอะซิติคได้ทุกความเข้มข้นจนถึงอุณหภูมิ 50 องศาเซลเซียส และทนกรดซิตริคและทาร์ทาริคได้ทุกความเข้มข้น (เฉพาะที่อุณหภูมิต่ำ)

(2) เหล็ก เฟอร์ริติค สเตนเลส ชนิดทนต่อความร้อน (Refractory Ferritic Stainless Steel) เป็นเหล็กที่ผสมโครเมียมสูงกว่าประเภทเฟอร์ริติคชนิดแรก กล่าวคือ ผสมโครเมียมประมาณ 25-30% และมีคาร์บอน 0.3% เป็นเหล็กที่มีคุณสมบัติทนต่อความร้อนได้ดีที่อุณหภูมิสูงเกิน1000 องศาเซลเซียส จนอาจถึง 1300 องศาเซลเซียส ขึ้นอยู่กับปริมาณของโครเมียม โครงสร้างของเหล็กชนิดนี้จะประกอบด้วยแมทริกซ์เป็นเฟอร์ไรท์ และมีโครเมียมคาร์ไบด์ตกผลึกอยู่ทั่ว ๆ ไป

เนื่องจากมีปริมาณโครเมียมสูง ในขณะใช้งานนานๆ จะปรากฏเฟสซิกม่า (σ) เกิดขึ้นมีปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้คุณสมบัติเปราะ ความเหนียวลดลง (ที่อุณหภูมิ 550-750 องศาเซลเซียส) จะเริ่มเกิดเฟสซิกม่าและอาจจะเกิดคุณสมบัติการแข็งตัวโดยการตกผลึก ที่อุณหภูมิประมาณ 475 องศาเซลเซียส ในการใช้งานจำเป็นต้องระวังไม่ให้รับแรงมาก ๆ ที่อุณหภูมิสูง จากสาเหตุนี้เองทำให้การใช้งานไม่กว้างขวางเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่อาจจะมีราคาต่ำกว่าเหล็กทนความร้อนชนิดอื่น ๆ

ส่วนผสมพื้นฐานของเหล็กกล้าไร้สนิม ได้แก่ คาร์บอน แมงกานีส ซิลิกอน ฟอสฟอรัส และกำมะถัน ในระหว่างกระบวนการหลอมละลายที่ใช้ผลิตเหล็กกล้าไร้สนิม การเพิ่มธาตุใด ๆ ต้องพิจารณาควบคุมข้อกำหนดเฉพาะว่าธาตุที่จะผสมเพิ่มเข้าไปนั้นจะปรับปรุงให้สมบัติด้าน

ใดบ้าง เช่น ความต้านทานการกัดกร่อน สมบัติเชิงกล กายภาพ ที่สำคัญแต่ละชนิดที่ผสมในเหล็กกล้าไร้สนิม สรุปได้ดังนี้

(1) โครเมียม เป็นธาตุผสมที่ทำให้เกิดเหล็กกล้าไร้สนิม โดยต้องมีโครเมียมผสมอยู่ไม่ต่ำกว่า 11% ถึงเพียงพอที่จะสร้างฟิล์มโครเมียมออกไซด์เคลือบผิวได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้เหล็กกล้าไร้สนิมมีความต้านทานการกัดกร่อนทั้งในสภาวะแวดล้อมที่เปียกและแห้ง ปริมาณโครเมียมที่สูงกว่า 26% ในเหล็กกล้าไร้สนิมรีด และ สูงกว่า 30% ในเหล็กกล้าไร้สนิมหล่อจะเพิ่มความต้านทานการกัดกร่อนสูงขึ้นมาก

(2) คาร์บอน ในเหล็กกล้าไร้สนิมรีดจะควบคุมปริมาณส่วนผสมของธาตุคาร์บอนให้ต่ำ เช่น สูงสุดไม่เกิน 0.08% หรือต่ำกว่า 0.03% ในเหล็กกล้าไร้สนิมเกรด “ L ” (Low) หรือในเหล็กกล้าไร้สนิมอื่น ๆ ที่มีความหนามากและนำมาใช้ในงานเชื่อม อย่างไรก็ตามในเหล็กกล้าไร้สนิมเกรดมาร์เทนซิติค ต้องเพิ่มปริมาณเฉพาะของคาร์บอนให้อยู่ในช่วง 0.15% ถึง 1.2% เพื่อที่จะทำให้เหล็กกล้าไร้สนิมมีความสามารถปรับปรุงคุณสมบัติด้วยกรรมวิธีทางความร้อนโดยการทำให้เย็นตัวลงอย่างรวดเร็วและการอบคืนตัวพัฒนาให้มีความแข็งแรงสูงและปรับระดับความแข็งได้ คาร์บอนยังจะช่วยเพิ่มคุณสมบัติเชิงกลในการใช้งานที่อุณหภูมิสูง ส่วนผสมของคาร์บอนในเหล็กกล้าไร้สนิมรีด จะมีคาร์บอนผสมอยู่ต่ำสุด จนสูงถึง 0.25% และในเหล็กกล้าไร้สนิมหล่อมีคาร์บอนผสมอยู่ต่ำสุดจนสูงถึง 0.75%

(3) นิกเกิล ถ้าผสมธาตุนิกเกิลลงไปในเหล็กกล้าไร้สนิมด้วยปริมาณที่พอเพียงจะทำให้มีโครงสร้างผลึกเป็น ออส-เทนไนท์ทั้งหมด เช่น เกรด 304 (โครเมียม 18%, นิกเกิล 8%) เป็นเหล็กกล้าไร้สนิมเกรดที่ใช้งานกันมากที่สุด ถ้าปริมาณส่วนผสมของธาตุนิกเกิลต่ำกว่านี้ ก็จะไม่เพียงพอที่จะทำให้เป็นโครงสร้างออสเทนไนท์อย่างสมบูรณ์ได้ เป็นผลทำให้ให้เกิดโครงสร้างดูเพล็กซ์ผสมกันระหว่างโครงสร้างเฟอร์ไรท์และออสเทนไนท์เป็นเหล็กกล้าไร้สนิมเกรดดูเพล็กซ์

(4) โมลิบดิบนัม ทำให้คุณสมบัติในการสร้างฟิล์มป้องกันการกัดกร่อน (Passive film) ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้านการกัดกร่อนแบบเป็นจุดเล็ก ๆ ในแนวลึก หรือเป็นรู หรือที่เรียกว่าสนิมขุมและการกัดกร่อนที่เกิดขึ้นภายในซอก หรือรอยซ้อนหรือภายใต้กองตะกอน หรือในพื้นที่อับและมีน้ำหรือสารละลายมีฤทธิ์กัดกร่อนขังอยู่ ปริมาณส่วนผสมของโมลิบดิบนัมที่สูงกว่าสามารถที่จะควบคุมหรือต้านทานการกัดกร่อนได้ดีกว่า

(5) แมงกานีส คล้ายกับนิกเกิล คือ สามารถช่วยให้เกิดโครงสร้างผลึกออสเทนไนท์ในเหล็กกล้าไร้สนิมเกรดออสเทนนิติคกลุ่ม 200 มีการใช้แมงกานีสแทนนิกเกิลในบางส่วน แมงกานีสยังช่วยเพิ่มคุณสมบัติของเหล็กกล้าไร้สนิมเกรดที่ง่ายต่อการตกแต่งโดยวิธีกลมีกำมะถันและเซเลเนียมผสมอยู่ให้สูงขึ้นเล็กน้อย

(6) ไทตาเนียม เป็นธาตุผสมที่ช่วยให้โครงสร้างเสถียร (Stabilizing alloying element) นั่นคือไวต่อการดึงคาร์บอนมารวมตัวเป็น ไทตาเนียมคาร์ไบด์ก่อนที่โครเมียมจะรวมตัวกับคาร์บอน เป็นโครเมียมคาร์ไบด์ ทำให้สูญเสียโครเมียมตามขอบเกรน ดังนั้น จึงเป็นการป้องกันความไว ที่จะเกิดการกัดกร่อนตามขอบเกรนของเนื้อเชื่อม

(7) ไนโอเบียมและแทนทาลัม เป็นธาตุผสมที่ช่วยให้โครงสร้างเสถียรเหมือนกันทำหน้าที่เช่นเดียวกับไทตาเนียมที่กล่าวมาแล้ว ใช้ไม่มากนักที่เป็นธาตุผสมในงานแผ่นหนา แต่จะถูกใช้เป็นธาตุผสมในท่อเหล็กกล้าไร้สนิม เกรดโครงสร้างเสถียรที่ผลิตจากการกดอัดขึ้นรูป เนื่องจากโครงสร้างจุลภาคจะไม่เปลี่ยนรูปเป็นเส้นยาว อันจะทำให้คุณสมบัติของโครงสร้างท่อเหล็กกล้าไร้สนิมที่ได้จากการกดอัดขึ้นรูปเลวลง ไนโอเบียมและแทนทาลัมใช้เป็นธาตุผสมในลวดเชื่อมและลวดเติมเกรดเสถียรได้ดีกว่าไทตาเนียม เนื่องจากไทตาเนียมมีโอกาสจะสูญหายไประหว่างส่งถ่ายน้ำโลหะขณะเกิดการอาร์ค

(8) ไนโตรเจน เป็นธาตุผสมสำคัญที่ช่วยเสริมนิกเกิล ทำให้เป็นโครงสร้างผลึกเป็นออสเทนไนท์ ในเหล็กกล้าไร้สนิม เกรดที่มีส่วนผสมของ “ไนโตรเจน” และช่วยทำให้คุณสมบัติเชิงกลสูงขึ้นเมื่อใช้งานที่อุณหภูมิสูงมาก ๆ ไนโตรเจนมีชื่อเสียงมากเมื่อใช้ในการเพิ่มโครงสร้างผลึกออสเทนไนท์ในช่วงยุคที่สองของการผลิตเหล็กกล้าไร้สนิมเกรดดูเพล็กซ์ เป็นการเพิ่มความสามารถในการเชื่อมและความต้านทานการกัดกร่อนแบบเป็นรูให้สูงขึ้น

(9) ซิลิกอน เพิ่มความต้านทานการเกิดสะเก็ดในเหล็กกล้าไร้สนิมเกรดออสเทนนิติคชนิดทนความร้อนในงานหล่อที่มีส่วนผสมของซิลิกอนสูง จะเพิ่มความสามารถในการไหลตัวขณะหลอมเหลวได้ดี ดังนั้น ซิลิกอนจึงเพิ่มความสามารถในการหล่อ

(10) กำมะถัน ปกติจะรักษาระดับไม่ให้มีส่วนผสมเกิน 0.03% ถ้าเพิ่มส่วนผสมกำมะถันที่ระดับ 0.2% (จำเป็นต้องเพิ่มส่วนผสมของแมงกานีสและฟอสฟอรัสด้วย) จะทำให้เพิ่มความสามารถในการตกแต่งด้วยวิธีกล (Machinability) แต่จะทำให้คุณสมบัติในการสร้าง

ประกอบและคุณสมบัติเชิงกล (Fabricational and Mechanical properties) รวมทั้งมีผลทำให้ความต้านทานต่อการกัดกร่อน (Corrosion resistance) ตามขอบเกรนเลวลง

(11) เซลิเนียม มีผลคล้ายกับกำมะถันช่วยเพิ่มความสามารถในการตกแต่งด้วยวิธีกลโดยเฉพาะทำให้ผิวงานเรียบสามารถรองรับการสร้างและประกอบในงานกลได้เป็นอย่างดี

2.4 ทฤษฎีการเชื่อมด้วยเลเซอร์

การแผ่รังสีของเลเซอร์นั้นถูกนำเสนอเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1960 โดยใช้ผลึกทับทิมเป็นตัวแอคทีฟมีเดียน ซึ่งแสงเลเซอร์นั้นมีประโยชน์ในกระบวนการขึ้นรูปวัสดุได้หลายอย่าง หนึ่งในนั้นคือ การเชื่อมด้วยเลเซอร์

ข้อดีของการเชื่อมด้วยเลเซอร์เมื่อเทียบกับการเชื่อมแบบอื่น คือ

(1) ไม่มีเศษโลหะเหลือที่บริเวณแนวเชื่อม
(2) ไม่เกิดสนามแม่เหล็ก
(3) บริเวณรอยเชื่อมมีความแข็งแรง
(4) มีการสั่นสะเทือนตอนเชื่อมน้อย
(5) มีอุณหภูมิขณะทำการเชื่อมสูง
(6) โอกาสที่วัสดุที่ทำการเชื่อมจะเกิดความเสียหายมีน้อย
(7) มีความน่าเชื่อถือสูง (Reliability) ฯลฯ

โดยที่นิโอดิเมียมแย็กเลเซอร์มีความยาวคลื่น 1.06 ไมโครเมตร คาร์บอนไดออกไซด์เลเซอร์มีความยาวคลื่น 10.6 ไมโครเมตร นอกจากนี้นิโอดิเมียมแย็กเลเซอร์มีการสะท้อนกลับที่ผิวโลหะต่ำกว่าคาร์บอนไดออกไซด์เลเซอร์ (ค่าสัมประสิทธิ์การสะท้อนจะต่ำกว่าเมื่อความยาวคลื่นน้อยกว่า)

2.4.1 กระบวนการเชื่อมด้วยเลเซอร์

การนำโลหะ (ชนิดเดียวกันหรือต่างชนิดกันก็ได้) ตั้งแต่ 2 ชิ้นขึ้นไปมาทำการเชื่อม โดยใช้หลักการดูดกลืนรังสีเลเซอร์ซึ่งทำให้บริเวณรอยต่อของโลหะเกิดโลหะที่หลอมเหลว (Melt pool หรือ Weld pool) และเมื่อโลหะที่หลอมเหลวเย็นตัวลงจะเกิดรอยเชื่อมขึ้น ซึ่งการเชื่อมด้วยเลเซอร์จะต้องมีการควบคุมความร้อน และการเย็นตัวของโลหะที่หลอมเหลวให้สมดุลด้วยเพื่อความแข็งแรงของรอยเชื่อม

การเชื่อมมักทำภายใต้บรรยากาศของก๊าซเฉื่อย เช่น อาร์กอน หรือ ฮีเลียม จุดประสงค์หลักของการใช้ก๊าซเฉื่อยเพื่อครอบคลุมบริเวณที่เชื่อมและป้องกันการเกิดออกซิเดชัน อันจะทำให้เกิดการเชื่อมที่ไม่ดี นอกจากนี้ยังช่วยขจัดไอโลหะที่อาจเกิดขึ้น (ซึ่งปกติจะฝังในเลนส์โฟกัส) ในกรณีที่เกิดมีไอโลหะซึ่งอาจจะร้อนมากจนทำให้เกิดก๊าซไอโอไนซ์ทำให้เกิดบรรยากาศของพลาสมาเหนือผิวโลหะ ซึ่งมีความสามารถในการดูดกลืนสูงที่ความยาวคลื่นของเลเซอร์ ส่งผลให้พลังงานที่จะตกกระทบผิวโลหะลดลงไปในกรณีที่ใช้เลเซอร์กำลังต่ำซึ่งจะใช้ก๊าซอาร์กอนเป็นก๊าซที่ฉีดเลี้ยงชิ้นงานทั้งนี้เพราะมีราคาถูกกว่าฮีเลียมแต่สามารถไอโอไนซ์เป็นอิออนได้เมื่อใช้พัลส์เลเซอร์กำลังสูงในกรณีนี้จะใช้ก๊าซผสมระหว่างอาร์กอนกับฮีเลียม

ในการเชื่อมด้วยเลเซอร์ใช้ได้ทั้งแบบต่อเนื่อง (Continuous Wave: CW) และแบบพัลส์ (Pulse) ในกรณีที่บริเวณที่จะเชื่อมมีขนาดเล็กมากอาจใช้ “Pulse” เดี่ยวได้ ถ้าต้องการเชื่อมอย่างต่อเนื่องอาจจะทำการกวาดลำแสงเลเซอร์ไปบนหน้าชิ้นงานก็ได้ เลเซอร์แบบต่อเนื่องจะช่วยทำให้เกิดการเชื่อมอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่แบบพัลส์จะทำให้เกิดการเชื่อมเป็นจุด ๆ ไป (ซึ่งอาจเกิดอย่างต่อเนื่องได้) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอัตราเร็วของการสแกน

คุณภาพของรอยเชื่อมจะไม่ดีถ้าโลหะที่หลอมเหลวมีขนาดใหญ่หรือเล็กเกินไปหรือมีการระเหยเกิดขึ้นขณะเชื่อม การลดอุณหภูมิที่เร็วเกินไปของโลหะที่หลอมเหลวจะส่งผลให้เกิดรอยร้าว (Cracking) และความไม่เสถียรในโลหะที่หลอมละลาย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดรูพรุน (Porosity) ในรอยเชื่อมและรอยเชื่อมที่ไม่สมบูรณ์ การควบคุมความสมดุลระหว่างการถ่ายเทความร้อนในระหว่างการดูดกลืนรังสีเลเซอร์ของโลหะจะทำได้โดยการควบคุมลักษณะการกระจายความร้อนภายในชิ้นงาน

บริเวณรอยเชื่อมที่ยังเป็นโลหะที่หลอมเหลวอยู่นั้นจะถูกรบกวนอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อชิ้นงานเคลื่อนที่หรือลำแสงเลเซอร์มีการเคลื่อนที่ ซึ่งจะส่งผลต่อลักษณะของรอยเชื่อมหลังจากโลหะที่หลอมเหลวเย็นตัวลง

จุดประสงค์ในการศึกษาเกี่ยวกับการเชื่อมด้วยเลเซอร์ คือ สามารถระบุตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อความเสถียร (Stability) และความสมบูรณ์ของการเชื่อมด้วยเลเซอร์และสามารถหาวิธีการควบคุมตัวแปรเหล่านั้นได้

หลักการเชื่อมด้วยเลเซอร์มี 2 หลักการ คือ

(1) การเชื่อมแบบ Conduction

(2) การเชื่อมแบบ Keyhole หรือการเชื่อมแบบ Penetration

ซึ่งการเชื่อมแบบ Conduction นั้นผิวหน้าของชิ้นงานบริเวณโลหะที่หลอมเหลวยังเป็นระนาบเดียวกันอยู่จะยังไม่ถูกเจาะลึกลงไป ส่วนการเชื่อมแบบ Keyhole นั้นผิวหน้าของชิ้นงานบริเวณโลหะที่หลอมเหลวจะถูกเจาะลึกลงไปเมื่อลำแสงเลเซอร์กำลังสูงตกกระทบผิววัสดุจะปรากฏว่าจะมีวัสดุบางส่วนที่เกิดการระเหยเป็นไอ ทำให้เกิดหลุมเล็ก ๆ ซึ่งเรียกว่า คีย์โฮล (Keyhole) ดังภาพที่ 2.4

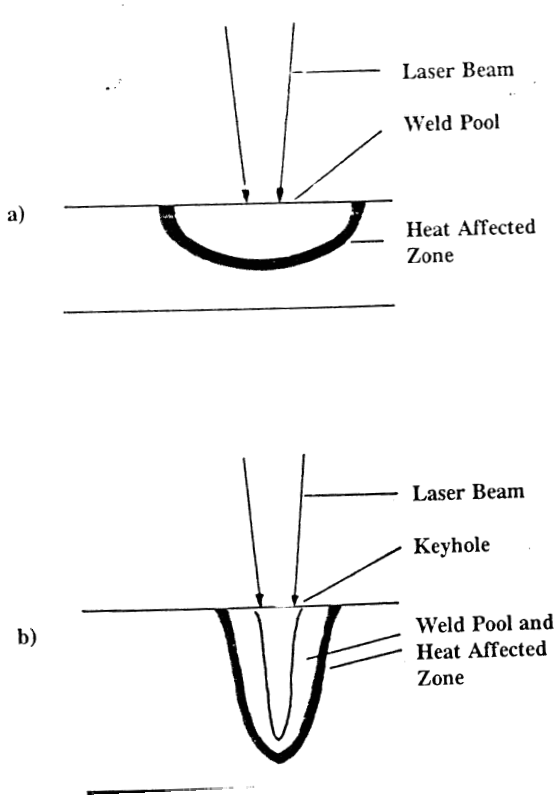

ภาพที่ 2.4 รูปบน : Conduction Welding , รูปล่าง : Penetration Welding

2.4.2 การเชื่อมเลเซอร์กับโลหะ

การเชื่อมโลหะ เป็นการประยุกต์การใช้งานของแสงเลเซอร์วิธีการหนึ่งกับกรรมวิธีในโรงงานอุตสาหกรรม ผลของการพัฒนาอย่างรวดเร็วและการยอมรับในการใช้เลเซอร์ในการเชื่อมนั้น เป็นผลให้การเชื่อมด้วยเลเซอร์กลายเป็นกระบวนการเชื่อมโลหะที่เป็นที่ยอมรับและสามารถใช้ภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ในกระบวนการทางอุตสาหกรรมได้

ความสามารถในการเชื่อมของโลหะ 2 ชนิดนั้นนอกจากจะสามารถใช้กับวัสดุจำพวกโลหะผสมได้แล้ว ยังสามารถใช้กับวัสดุที่มีลักษณะเฉพาะภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ตามต้องการได้

ด้วย โดยทั่วไปความสามารถในการเชื่อมจะสามารถยอมรับได้ในห้องปฏิบัติการเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติจริงอาจไม่สามารถยอมรับได้เนื่องจากในกระบวนการผลิตเราต้องคำนึงถึงข้อจำกัดต่างๆ ดังนั้น จึงต้องมีการศึกษาเรื่องคุณสมบัติของโลหะของรอยเชื่อมด้วย เช่น แนวโน้มของการเกิดรอยร้าว (Cracking) ความเปราะ (Brittleness) และการเกิดรูขนาดเล็ก ๆ (Pore Formation)

แม้ว่าการเชื่อมด้วยเลเซอร์จำสามารถใช้ได้ดีในการเชื่อมโลหะ และรอยเชื่อมมีคุณภาพสูง แต่ว่าการเชื่อมนั้นก็ยังไม่สมบูรณ์แบบสักทีเดียว รอยเชื่อมที่มีคุณภาพสูงนั้นขึ้นกับ

(1) การออกแบบและการเตรียมรอยเชื่อม
(2) วัฏจักรความร้อนของการเชื่อม
(3) ส่วนประกอบและการไหลของแก๊สเฉื่อย
(4) การอุ่นชิ้นงานก่อนการเชื่อม
(5) ชนิดและความเร็วของสารที่ใช้เป็นตัวช่วยในขณะทำการเชื่อม
(6) การเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของโลหะผสม
(7) ผลกระทบทางความร้อนบริเวณกระทบร้อน

ในการเชื่อมโลหะต่างชนิดกันนั้นจุดหลอมเหลวของโลหะทั้ง 2 ชนิดมีผลกับความสามารถในการเชื่อมด้วย เช่น ถ้าอุณหภูมิต่างกันมาก โลหะที่มีอุณหภูมิต่ำกว่าจะเกิดการระเหยได้ง่ายและเป็นผลให้ส่วนเฟสภายในเปราะ

2.4.3 ก๊าซเฉื่อย

หน้าที่แรกของก๊าซเฉื่อย คือ ป้องกันการเกิดออกซิเดชันในการเชื่อมและป้องกันการเกิดขี้โลหะบริเวณรอบ ๆ รอยเชื่อม หน้าที่อย่างที่สอง คือ ยับยั้งการเกิดไอระเหยเหนือบริเวณรอยเชื่อมและช่วยเป่าไอระเหยออกไป หน้าที่สุดท้ายคือ ช่วยเพิ่มคุณภาพของรอยเชื่อม โดยก๊าซฮีเลียมมีความสามารถในการเกิดไอระเหยของโลหะได้สูง ก๊าซไนโตรเจนมักใช้แทนฮีเลียมเนื่องจากมีคุณสมบัติใกล้เคียงกันแต่ราคาถูกกว่า อัตราการไกลทั่วไปอยู่ที่ 10 – 40 l/min แต่ถ้าความเร็วในการเชื่อมสูงกว่า 10 m/min จะต้องใช้อัตราการไหลของแก๊สมากกว่านี้และก๊าซอาร์กอนป้องกันการเกิดออกซิเดชันได้ดี

2.4.4 ลักษณะของรอยต่อ

ความหลากหลายในการใช้งานเป็นคุณสมบัติหลักอย่างหนึ่งของการเชื่อมด้วยเลเซอร์ ซึ่งทำให้สามารถเชื่อมวัสดุที่มีรูปร่างต่าง ๆ ไปได้ การเชื่อมด้วยเลเซอร์ต้องคำนึงถึงลักษณะของรอยเชื่อมด้วยเพื่อให้รอยเชื่อมมีความสมบูรณ์มากที่สุด ภาพที่ 2-5 แสดงรูปร่างมาตรฐานของรอยเชื่อมแบบต่าง ๆ ซึ่งในงานวิจัยนี้ลักษณะของรอยเชื่อมเป็นแบบ 2 Butt ซึ่งเป็นการเชื่อมที่นิยมใช้ในอุตสาหกรรมเนื่องจากเป็นการเชื่อมที่ทำให้รอยเชื่อมมีความแข็งแรงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้ง่าย

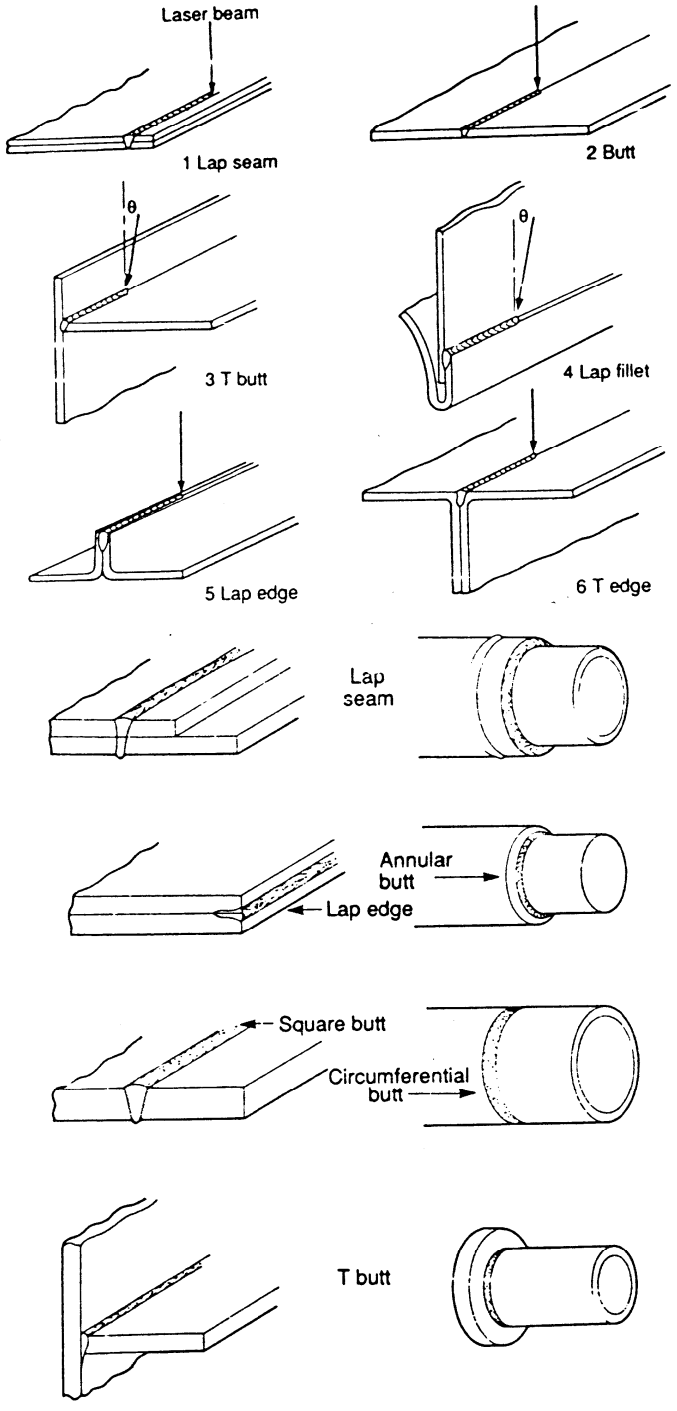

ภาพที่ 2-5 รอยต่อพื้นฐานแบบต่าง ๆ

2.4.5 การควบคุมตัวแปรในการเชื่อม

ในการเชื่อมด้วยเลเซอร์จำเป็นต้องมีการกำหนดค่าตัวแปรต่าง ๆ เพื่อให้การเชื่อมมีประสิทธิภาพ ซึ่งตัวแปรที่จำเป็นต้องควบคุมในกระบวนการเชื่อมด้วยเลเซอร์ถูกสรุปไว้ในตารางที่ 2.1 ซึ่งจะเห็นว่าในการเชื่อมแบบพัลส์ตัวแปรที่จำเป็นต้องควบคุมประกอบไปด้วย ความเข้ม พลังงาน เวลาพัลส์ จำนวนพัลส์ในหนึ่งวินาทีและรูปร่างของพัลส์

ตารางที่ 2.1 ตัวแปรที่จำเป็นต้องควบคุมในกระบวนการเชื่อมด้วยเลเซอร์

CW laser
Intensity, I(r,t)
Absolute value
Spatial distribution
Focus
Mode
Position
Temporal distribution
Modulation
Change in amplitude
Pulsed laser
Intensity (as for CW)
Pulse energy
Pulse duration
Repetition rate
Pulse shape
Mechanical
Scan speed
Acceleration
Other
Gas flow, Gas composition

2.5 รูปแบบการถ่ายเทความร้อนในการเชื่อมด้วยเลเซอร์

การทำให้แสงเลเซอร์ที่ส่งเข้าไปยังชิ้นโลหะให้เกิดความร้อนขึ้นเฉพาะที่นั้นซับซ้อนและควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ยาก

ในการหาค่าที่เหมาะสมสำหรับที่จะใช้ในการเชื่อมนั้นต้องมีการกำหนดเงื่อนไขการทดลองที่จะทำให้การเชื่อมมีความเสถียร มีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้จริงได้

การเชื่อมด้วยเลเซอร์นั้นเป็นกระบวนการที่มีความไม่แน่นอนเกิดขึ้นตั้งแต่แหล่งกำเนิดแสงเลเซอร์ เนื่องจากความไม่แน่นอนของแสงเลเซอร์ ไอระเหยของโลหะและการเคลื่อนที่ที่ไม่เสถียรของน้ำโลหะและการเกิดไอระหว่างการเชื่อม ซึ่งตัวแปรเหล่านี้ส่งผลต่อค่ากำลังของแสงเลเซอร์ที่ส่งไปยังชิ้นงานซึ่งจะมีผลต่อคุณสมบัติและลักษณะของรอยเชื่อม

ความซับซ้อนจากกระบวนการเชื่อมและการที่โลหะที่มีสถานะเป็นของแข็งกลายเป็นของเหลวหลังจากที่มีแสงเลเซอร์ตกกระทบ ทำให้การออกแบบวิธีการเชื่อมด้วยเลเซอร์ยังไม่แม่นยำพอ เช่น ในการหาค่า การถ่ายเทความร้อนและการถ่ายเทมวลที่เกิดขึ้นระหว่างทำการเชื่อมนั้นจะใช้การประมาณมาใช้ในการคำนวณ

ซึ่งในความเป็นจริงค่าต่าง ๆ ที่ใช้ในการคำนวณควรเป็นค่าของข้อมูลการทดลองที่แน่นอนทั้งจากคุณสมบัติทางกายภาพและคุณสมบัติทางกลของโลหะ ภายใต้เงื่อนไขที่เกิดขึ้นระหว่างการเชื่อม ซึ่งจะได้ค่าที่แท้จริงในการคำนวณและยังสามารถบ่งชี้แนวโน้มของตัวแปรที่มีผลต่อคุณสมบัติของรอยเชื่อมอีกด้วย

2.5.1 การเชื่อมแบบ conduction

เงื่อนไขนี้จะสามารถจำลองการเริ่มของการหลอมละลายที่ผิวโลหะซึ่งลักษณะของการหลอมละลายแสดงในภาพที่ 2.6

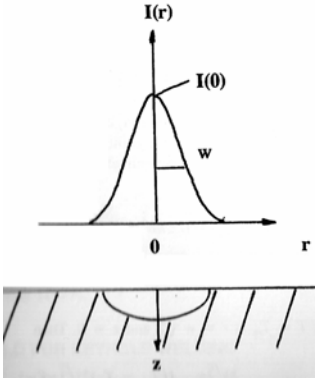

ภาพที่ 2.6 แบบจำลองรูปร่างของรอยเชื่อมในกรณี conduction welding

อุณหภูมิที่จุดศูนย์กลางของจุดโฟกัสของลำแสง (r=0) คือ

$$T(0,t) - T_0 = \frac{AI(0)w}{K(2\pi)} \tan^{-1}\left[\frac{8\ kt}{w}\right]^{1/2} \quad (2.1)$$

โดยที่ K คือ ค่า thermal conductivity

k คือ ค่า thermal diffusivity

w คือ Gaussian beam radius

T_0 คือ อุณหภูมิบรรยากาศโดยรอบ

t คือ เวลา

การประมาณหาค่าความลึก z_m ของการเชื่อมแบบนี้เมื่อ t_m คือ เวลาที่ $T(z=0) = T_m$ (Tm คือ อุณหภูมิที่ชิ้นงานหลอมเหลว) ทำได้ดังนี้

$$z_m(t) \approx \frac{0.16AI}{\rho L}(t - t_m) \quad (2.2)$$

เมื่อ ρ คือ ค่า density of the melt

L คือ ค่า latent heat of fusion

2.5.2 การเชื่อมแบบ Keyhole

รูปแบบการเชื่อมแบบนี้การเชื่อมนั้นจะมีการระเหยที่ผิวของโลหะที่หลอมละลายซึ่งในการหาสมาการทางความร้อนนั้นจะใช้ $T(0,t) = T_v$ (อุณหภูมิของการกลายเป็นไอ)

$$T_v - T_0 = \frac{A_v I(0)}{K_v(2\pi)^{1/2}} \tan^{-1}\left[\frac{8k_v t}{w}\right] \quad (2.3)$$

อัตราการระเหยของมวล $\beta_{(T)}$ หาได้จาก

$$\beta(T) = p(T)\left[\frac{\overline{m}}{2\pi kT}\right]^{1/2} \quad (2.4)$$

โดยที่ p(T) คือ ความดันไอ

$\overline{m}$ คือ ค่าเฉลี่ยของมวลของอะตอมที่ระเหย

k คือ ค่าคงที่ของ Boltzmann

T คือ อุณหภูมิที่ผิว (K)

ในการเชื่อมนั้นในบริเวณโลหะที่หลอมละลายจะมีทั้งการไหลแบบการพาและแรงตึงผิวซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เกิดการโฟกัสด้วยตัวเองของลำแสงเลเซอร์ (self-focusing) ที่ตกกระทบกับผิวชิ้นงานดังภาพที่ 2.7

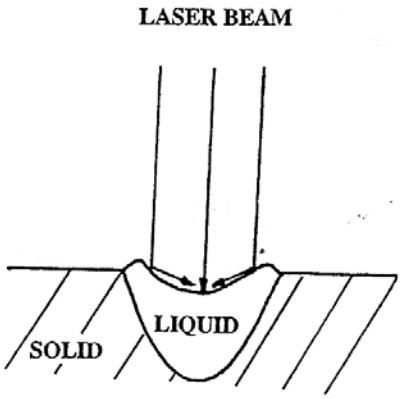

ภาพที่ 2.7 ลักษณะของโลหะที่หลอมละลายซึ่งการไหลแบบการพาและแรงตึงผิวทำให้เกิดเกิดการโฟกัสด้วยตัวเองของลำแสงเลเซอร์

กำหนดให้ ค่ามุม θ ที่เกิดจากการเบี่ยงเบนของลำแสงขนานที่มากระทำกับชิ้นงานดังภาพที่ 2.8 มีค่า

$$\theta \approx \sin^{-1} \frac{\lambda}{2r} \qquad (2.5)$$

ซึ่งการเบี่ยงเบนนี้นี้จะเกิดหลุมคีย์โฮลมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง *2r*

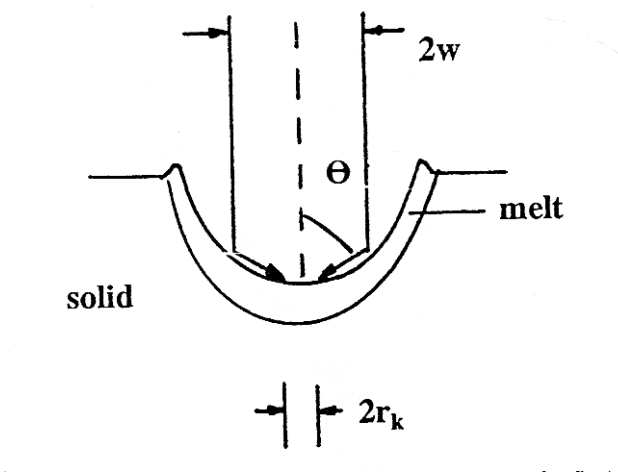

ภาพที่ 2.8 ลักษณะของลำแสงที่เบี่ยงเบนเป็นมุม θ จนทำให้เกิดหลุมคีย์โฮลขนาดเล็ก